

Työttömyysturvan erot kasvavat entisestään

Kun hallitusneuvotteluihin osallistuneet puolueet sorvasivat hallitusohjelmaa, ne halusivat lunastaa äänestäjilleen antamansa lupauksen ja parantaa kaikkein köyhimpien ihmisten elämisen edellytyksiä. Pitkän väännön jälkeen toimeentulotuen perusosaan saatiin kuuden prosentin korotus; lisäksi päätettiin muuttaa asumistuen laskentaperusteita tuen saajan eduksi sekä korottaa työttömyysturvan peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea sadalla eurolla.

Hallitusneuvottelijat paistattelivat auringon ja julkisuuden loisteessa. Nyt oli kerrankin saatu aikaan merkittävä kohennus köyhimpien asemaan.

Pian kävi ilmi, ettei kaikkein köyhimmille jää käteen lähellekään sataa euroa. Peruspäivärahan ja muiden etuuksien kasvaessa asumistuki pienenee. Moni asumistuen saaja joutuu tilkitsemään talouttaan myös toimeentulotuella, joka leikkautuu samassa suhteessa kuin peruspäiväraha tai työmarkkinatuki kasvaa.

Kertomatta on kuitenkin jäänyt, että yksi työttömien ryhmä sai hallituksen päätöksellä sellaisen korotuksen, joka jo hieman tuntuukin elintäsoissa. Kyseinen ryhmä on kaikkein hyväpalkkaisimmista töistä ansiosidonnaiselle työttömyysturvalle jääneet ihmiset.

Monimutkainen laskentakaava tuottaa vähintään 3 300 euron kuukausipalkalta työttömäksi jääneelle ansiopäivärahan nostajalle 177 euron lisän kuukaudessa. Jos päivärahan perustana oleva palkka jää alle tuon niin sanotun taitekohdan eli alle 2 800 euroon, korotus on vain 55 euroa kuussa.

Suomessa ansioturvan kehitys on kytketty vankoon sitein peruspäivärahan ja työmarkkinatuen tasoon. Ammattijärjestöille on ollut kynnyskysymys, että ammattiliittoon tai työttömyyskassaan kuuluvat ihmiset saavat hyvityksen myös silloin kun peruspäivärahoja korotetaan.

Suurimpien ansiopäivärahojen iso korotus johtuu siitä, että peruspäivärahan korottaminen sadalla eurolla nostaa myös laskennallista taitekohtaa, jossa ansiopäivärahan korvaustaso laskee 45 prosentista 20 prosenttiin.

Kelan laskelmien mukaan taitekohta nousee nykyisestä noin 2 800 euron kuukausiansiosta ensi vuoden alussa runsaan 3 300 euron ansiotasoon. Suurta palk-

kaa saaneet työttömät saavat käytännössä ensi vuoden alusta 45 prosentin korvausta 500 euroa nykyistä suuremmasta palkasta. Sen jälkeen korvausprosentti laskee 20:een.

Hallitusneuvottelijat eivät tehneet ratkaisua vahingossa tai epätietoisina korotuksen vaikutuksista. Heillä oli käytössään tarkat laskelmat siitä, millaiset vaikutukset ehdotetulla korotuksella on mihinkin korvaukseen.

Tehtyä ratkaisua vaativat Helsingin Sanomien saamien tietojen mukaan nimenomaan kokoomuksen ja sosiaalidemokraattien neuvottelijat. Esimerkiksi SAK:n ja vasemmistoliiton neuvottelijat olisivat mieluummin sopineet suurimpiin ansiopäivärahoihin jonkin euromääräisen korotuksen, joka ei olisi näyttänyt niin epäreilulta kuin nyt tehty ratkaisu.

Käytännössä hallitusohjelma sisältää sopimuksen, jolla köyhimmät työttömät saavat noin 25 euron korotuksen ja suurimpien päivärahojen nostajat saman seitsenkertaisesti eli 177 euroa kuussa.

Suurimpien ansiopäivärahojen saajat hyötyvät korotuksesta sataprosenttisesti, sillä he eivät saa tulojensa vuoksi asumis- tai toimeentulotukea, joka voisi leikata päivärahojen korotusta. Puolisonkaan tulot eivät vaikuta ansiopäivärahaan kuten työmarkkinatukeen.

Hallitusneuvotteluissa oli esillä myös työttömyysturvan kokonaisremontti. Sillä olisi tarkoitus purkaa nykyisen järjestelmän epäoikeudenmukaisuuksia. Remonttia tuskin saadaan edes käyntiin ennen ensi vuoden alkua, jolloin hallitusohjelmassa päätetyt korotukset tulevat maksuun.

Viime vuoden lopussa työttömyysturvaetuuksia nosti arviolta runsaat 290 000 työtöntä. Heistä ansiopäivärahaa sai runsaat puolet.

Muutama vuosi sitten laskettiin, että noin joka kymmenes ansioturvan nostaja oli työttömäksi jäädessään saanut suurempaa kuin 2 800 euron kuukausipalkkaa. Suurimmat korotukset koskevat siis noin 15 000:ta työtöntä.

Käydyt hallitusneuvottelut ja niiden perusteella tehdyt sopimukset osoittavat, että käsitykset oikeudenmukaisuudesta ovat joissain asioissa hallituksen sisälkin kaukana toisistaan.

Neuvottelijat tiesivät tarkkaan korotuksen seuraukset.